

СХВАЛЕНО  
Протокол засідання педагогічної ради  
17.01.2022 року №5

ЗАТВЕРДЖУЮ  
Директор \_\_\_\_\_Л.ЯКУБОВСЬКА  
Наказ від 12.04.2022 року №27

**ПОЛОЖЕННЯ**  
**про внутрішню систему**  
**забезпечення якості освіти**  
**в Дубівському ліцеї**  
**Дубівської сільської ради**  
**Івано-Франківської області**

## **I. Загальні положення**

1. Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти розроблено відповідно до вимог Закону України «Про освіту» (стаття 41. Система забезпечення якості освіти).
2. Внутрішня система забезпечення якості включає:
  - стратегію та процедури забезпечення якості освіти;
  - систему та механізми забезпечення академічної доброчесності;
  - критерії, правила і процедури оцінювання учнів;
  - критерії, правила і процедури оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників;
  - критерії, правила і процедури оцінювання управлінської діяльності керівників;
  - забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу;
  - забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління закладом освіти;
  - створення в закладі освіти інклюзивного освітнього середовища, універсального дизайну та розумного пристосування.
3. Колегіальним органом, який визначає, затверджує систему, стратегію та процедури внутрішнього забезпечення якості освіти є педагогічна рада.
4. Критеріями ефективності внутрішньої системи забезпечення якості освіти є:
  - досягнення здобувачів освіти, показники результатів їх навчання;
  - відповідність показників успішності здобувачів освіти результатам їх навчання на кожному рівні повної загальної середньої освіти під час державної підсумкової атестації, зовнішнього незалежного оцінювання;
  - якісний склад та ефективність роботи педагогічних працівників;
  - показник наявності освітніх, методичних і матеріально-технічних ресурсів для забезпечення якісного освітнього процесу.
5. Завдання внутрішньої системи забезпечення якості освіти:
  - оновлення методичної бази освітньої діяльності;
  - контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
  - моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
  - створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

## **II. Стратегія та процедури забезпечення якості освіти**

1. Стратегія забезпечення якості освіти базується на наступних принципах:
  - принцип процесного підходу, що розглядає діяльність закладу як сукупність освітніх процесів, спрямованих на реалізацію визначених закладом стратегічних цілей, при цьому управління якістю освітніх послуг реалізується через функції планування, організації, мотивації та контролю;
  - принцип цілісності, який вимагає єдності впливів освітньої діяльності, їх підпорядкованості визначеній меті якості освітнього процесу;
  - принцип розвитку, що виходить з необхідності вдосконалення якості освітнього процесу відповідно до зміни внутрішнього та зовнішнього середовища, аналізу даних та інформації про результативність освітньої діяльності;
  - принцип партнерства, що враховує взаємозалежність та взаємну зацікавленість суб'єктів освітнього процесу, відповідно до їх поточних та майбутніх потреб у досягненні високої якості освітнього процесу.
  - відповідності Державним стандартам загальної середньої освіти;
  - відповідальності за забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності;
  - системності в управлінні якістю на всіх стадіях освітнього процесу;
  - здійснення обґрунтованого моніторингу якості освіти;

- готовності суб'єктів освітньої діяльності до ефективних змін;
  - відкритості інформації на всіх етапах забезпечення якості та прозорості процедур системи забезпечення якості освітньої діяльності.
2. Стратегія забезпечення якості освіти передбачає здійснення таких процедур і заходів:
    - функціонування системи формування компетентностей учнів;
    - підвищення кваліфікації педагогічних працівників, посилення кадрового потенціалу закладу освіти;
    - забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, удосконалення планування освітньої діяльності;
    - розвиток інформаційних систем з метою підвищення ефективності управління освітнім процесом;
    - забезпечення публічності інформації про діяльність закладу;
    - створення системи запобігання та виявлення академічної недоброчесності в діяльності педагогічних працівників та здобувачів освіти.
  3. Механізм функціонування системи забезпечення якості освіти включає послідовну підготовку та практичну реалізацію наступних етапів управління:
    - планування (аналіз сучасного стану освітньої діяльності та освітнього процесу; визначення сильних сторін і проблем у розвитку; визначення пріоритетних цілей та розробка планів їх реалізації);
    - організацію (переформатування/створення організаційної структури для досягнення поставлених цілей; визначення, розподіл та розмежування повноважень із метою координування та взаємодії у процесі виконання завдань);
    - самооцінку ефективності діяльності із забезпечення якості освіти;
    - моніторинг якості освіти (додаток 1);
    - коригування (визначення та реалізація необхідних дій та заходів, націлених на стимулювання процесу досягнення максимальної відповідності стандартам).

### **III. Система та механізми забезпечення академічної доброчесності**

1. Дотримання академічної доброчесності педагогічними працівниками передбачає:
  - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
  - дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
  - надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну діяльність;
  - контроль за дотриманням академічної доброчесності учнями;
  - об'єктивне оцінювання результатів навчання.
2. Дотримання академічної доброчесності учнями передбачає:
  - самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
  - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
  - дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
  - надання достовірної інформації про результати власної навчальної діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.
3. Порушенням академічної доброчесності вважається:
  - академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
  - самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
  - фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
  - списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
  - обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
  - хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;
  - необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.
4. За порушення академічної доброчесності педагогічні працівники закладу освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:
    - відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;
    - позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.
  5. За порушення академічної доброчесності учні можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:
    - повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
    - повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.

#### **IV. Критерії, правила і процедури оцінювання учнів**

1. Оцінювання результатів навчання здійснюється відповідно до:
  - Орієнтовних вимог до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 19 серпня 2016 року № 1009;
  - Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затверджених наказом МОН від 13.04.2011 року № 329.
2. Компетентнісна освіта зорієнтована на практичні результати, досвід особистої діяльності, вироблення ставлень, що зумовлює принципові зміни в організації навчання, яке стає спрямованим на розвиток конкретних цінностей і життєво необхідних знань і умінь учнів. Оцінювання ґрунтується на позитивному принципі, що передусім передбачає врахування рівня досягнень учня.
3. Метою навчання є сформовані компетентності. Вимоги до обов'язкових результатів навчання визначаються з урахуванням компетентнісного підходу до навчання, в основу якого покладено ключові компетентності.
4. До ключових компетентностей належать:
  - 1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;
  - 2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

- 3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;
  - 4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;
  - 5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;
  - 6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;
  - 7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;
  - 8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;
  - 9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;
  - 10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;
  - 11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.
5. Основними функціями оцінювання навчальних досягнень учнів є:
- контролююча – визначає рівень досягнень кожного учня, готовність до засвоєння нового матеріалу, що дає змогу вчителю відповідно планувати й викладати навчальний матеріал;
  - навчальна – сприяє повторенню, уточненню й поглибленню знань, їх систематизації, вдосконаленню умінь та навичок;
  - діагностико-коригувальна – з'ясовує причини труднощів, які виникають в учня в процесі навчання; виявляє прогалини у засвоєному, вносить корективи, спрямовані на їх усунення;
  - стимулювально-мотиваційна – формує позитивні мотиви навчання;

- виховна – сприяє формуванню умінь відповідально й зосереджено працювати, застосовувати прийоми контролю й самоконтролю, рефлексії навчальної діяльності.
6. При оцінюванні навчальних досягнень учнів враховуються:
- характеристики відповіді учня: правильність, логічність, обґрунтованість, цілісність;
  - якість знань: повнота, глибина, гнучкість, системність, міцність;
  - сформованість предметних умінь і навичок;
  - рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо;
  - досвід творчої діяльності (вміння виявляти проблеми та розв'язувати їх, формулювати гіпотези);
  - самостійність оцінних суджень.
7. Характеристики якості знань взаємопов'язані між собою і доповнюють одна одну:
- повнота знань – кількість знань, визначених навчальною програмою;
  - глибина знань – усвідомленість існуючих зв'язків між групами знань;
  - гнучкість знань – вміння учнів застосовувати набуті знання у стандартних і нестандартних ситуаціях; знаходити варіативні способи використання знань; вміння комбінувати новий спосіб діяльності із вже відомих;
  - системність знань – усвідомлення структури знань, їх ієрархії і послідовності, тобто усвідомлення одних знань як базових для інших;
  - міцність знань – тривалість збереження їх в пам'яті, відтворення їх в необхідних ситуаціях.
8. Знання є складовою умінь учнів діяти.
- Уміння виявляються в різних видах діяльності і поділяються на розумові і практичні. Навички – дії, доведені до автоматизму у результаті виконання вправ. Для сформованих навичок характерні швидкість і точність відтворення.
- Ціннісні ставлення виражають особистий досвід учнів, їх дії, переживання, почуття, які виявляються у відносинах до оточуючого (людей, явищ, природи, пізнання тощо). У контексті компетентнісної освіти це виявляється у відповідальності учнів, прагненні закріплювати позитивні надбання в освітній діяльності, зростанні вимог до своїх навчальних досягнень.
9. Названі вище орієнтири покладено в основу чотирьох рівнів навчальних досягнень учнів: початкового, середнього, достатнього, високого. Вони визначаються за такими характеристиками:
- Перший рівень - початковий. Відповідь учня (учениці) фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення.
- Другий рівень - середній. Учень (учениця) відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.
- Третій рівень - достатній. Учень (учениця) знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь учня (учениця) правильна, логічна, обґрунтована, хоча їм бракує власних суджень.
- Четвертий рівень - високий. Знання учня (учениці) є глибокими, міцними, системними; учень (учениця) вміє застосовувати їх для виконання творчих завдань, його (її) навчальна діяльність позначена вмінням самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти і відстоювати особисту позицію.
- Водночас, визначення високого рівня навчальних досягнень, зокрема оцінки 12 балів, передбачає знання та уміння в межах навчальної програми і не передбачає участі школярів у олімпіадах, творчих конкурсах тощо.
- Кожний наступний рівень вимог вбирає в себе вимоги до попереднього, а також додає нові характеристики.

Критерії оцінювання навчальних досягнень реалізуються в нормах оцінок, які встановлюють чітке співвідношення між вимогами до знань, умінь і навичок, які оцінюються, та показником оцінки в балах.

10. Навчальні досягнення здобувачів у 1-2 класах підлягають вербальному, формульованому оцінюванню, у 3-4 - формульованому та підсумковому (бальному) оцінюванню.

Формульоване оцінювання учнів 1 класу проводиться відповідно до Методичних рекомендацій щодо формульованого оцінювання учнів 1 класу (листи МОН від 18.05.2018 №2.2-1250 та від 21.05.2018 №2.2-1255).

Формульоване оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудовувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх настанню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою.

11. Здобувачі початкової освіти проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладу освіти та (або) якості освіти.

12. З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

13. Навчальні досягнення учнів 3-11 класів оцінюються відповідно критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту від 13.04.2011 р. №323 «Про затвердження Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти» зареєстрований в Міністерстві юстиції України 11 травня 2011 р. за №566/19304.

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів початкової, базової та старшої школи наведено в додатку 2 до цього Положення.

14. Видами оцінювання навчальних досягнень учнів є поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та державна підсумкова атестація.

15. Поточне оцінювання – це процес встановлення рівня навчальних досягнень учня в оволодінні змістом предмета, уміннями та навичками відповідно до вимог навчальних програм.

Об'єктом поточного оцінювання рівня навчальних досягнень учнів є знання, вміння та навички, самостійність оцінних суджень, досвід творчої діяльності та емоційно-ціннісного ставлення до навколишньої дійсності.

Поточне оцінювання здійснюється у процесі вивчення теми. Його основними завдання є: встановлення й оцінювання рівнів розуміння і первинного засвоєння окремих елементів змісту теми, встановлення зв'язків між ними та засвоєним змістом попередніх тем, закріплення знань, умінь і навичок.

Формами поточного оцінювання є індивідуальне, групове та фронтальне опитування; робота з діаграмами, графіками, схемами; робота з контурними картами; виконання учнями різних видів письмових робіт; взаємоконтроль учнів у парах і групах; самоконтроль тощо. В умовах упровадження зовнішнього незалежного оцінювання особливого значення набуває тестова форма контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів.

Інформація, отримана на підставі поточного контролю, є основною для коригування роботи вчителя на уроці.

16. Тематичному оцінюванню навчальних досягнень підлягають основні результати вивчення теми (розділу).

Тематичне оцінювання навчальних досягнень учнів забезпечує:

- усунення безсистемності в оцінюванні;
- підвищення об'єктивності оцінки знань, навичок і вмінь;
- індивідуальний та диференційований підхід до організації навчання;
- систематизацію й узагальнення навчального матеріалу;
- концентрацію уваги учнів до найсуттєвішого в системі знань з кожного предмета.

Тематична оцінка виставляється на підставі результатів опанування учнями матеріалу теми впродовж її вивчення з урахуванням поточних оцінок, різних видів навчальних робіт (практичних, лабораторних, самостійних, творчих, контрольних робіт) та навчальної активності школярів.

Перед початком вивчення чергової теми всі учні мають бути ознайомлені з тривалістю вивчення теми (кількість занять); кількістю й тематикою обов'язкових робіт і термінами їх проведення; умовами оцінювання.

17. Оцінка за семестр виставляється за результатами тематичного оцінювання, а за рік – на основі семестрових оцінок.

Учень (учениця) має право на підвищення семестрової оцінки. При цьому потрібно мати на увазі, що відповідно до Положення про золоту медаль "За високі досягнення в навчанні" та срібну медаль "За досягнення в навчанні", затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 17.03.08 № 186 та погоджено Міністерством юстиції України № 279/14970 від 02.04.08, підвищення результатів семестрового оцінювання шляхом переатестації не дає підстав для нагородження випускників золотою або срібною медалями.

#### **V. Критерії, правила і процедури оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників**

1. Внутрішня система забезпечення якості освіти та якості освітньої діяльності передбачає підвищення якості професійної підготовки фахівців відповідно до очікувань суспільства.
2. Вимоги до педагогічних працівників школи №57 встановлюються у відповідності до розділу VII Закону України «Про освіту» від 05.09.2017 року №2143-VIII, чинного з 28.09.2017 року. Процедура призначення на посаду педагогічних працівників регулюється чинним законодавством відповідно до встановлених вимог (стаття 22 Закону «Про повну загальну середню освіту»).
3. Основними критеріями оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників є:
  - освітній рівень педагогічних працівників;
  - результати атестації;
  - результати освітньої діяльності;
  - систематичність підвищення кваліфікації;
  - наявність педагогічних звань, почесних нагород;
  - наявність авторських програм, посібників, методичних рекомендацій, статей тощо;
  - участь в експериментальній діяльності.Конкретизовані показниками якості педагогічної діяльності наведені у додатку 3 до Положення.
4. З метою вдосконалення професійної підготовки шляхом поглиблення, розширення й оновлення професійних компетентностей організовується підвищення кваліфікації педагогічних працівників.

Щорічне підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти здійснюється відповідно до статті 59 Закону України "Про освіту", Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 800. Загальна кількість академічних годин для підвищення кваліфікації педагогічного працівника впродовж п'яти років не може бути меншою за 150 годин.

5. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників здійснюється за такими видами:
  - довгострокове підвищення кваліфікації: курси;
  - короткострокове підвищення кваліфікації: семінари, семінари-практикуми, тренінги, конференції, «круглі столи» тощо.
6. Щорічний план підвищення кваліфікації педагогічних працівників затверджує педагогічна рада закладу.
7. Процедура оцінювання педагогічної діяльності педагогічного працівника включає в себе атестацію та сертифікацію.
8. Атестація педагогічних працівників – це система заходів, спрямованих на всебічне та комплексне оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників. Атестація педагогічних працівників може бути черговою або позачерговою. Педагогічний працівник проходить чергову атестацію не менше одного разу на п'ять років, крім випадків, передбачених законодавством. За результатами атестації визначається відповідність педагогічного працівника займаній посаді, присвоюються кваліфікаційні категорії, педагогічні звання. Перелік категорій і педагогічних звань педагогічних працівників визначається Кабінетом Міністрів України. Рішення атестаційної комісії може бути підставою для звільнення педагогічного працівника з роботи у порядку, встановленому законодавством. Положення про атестацію педагогічних працівників затверджує центральний орган виконавчої влади у сфері освіти.
9. Один із принципів організації атестації – здійснення комплексної оцінки діяльності педагогічного працівника, яка передбачає забезпечення всебічного розгляду матеріалів з досвіду роботи, вивчення необхідної документації, порівняльний аналіз результатів діяльності впродовж усього періоду від попередньої атестації. Необхідною умовою об'єктивної атестації є всебічний аналіз освітнього процесу у закладі, вивчення думки батьків, учнів та колег вчителя, який атестується тощо. Визначення рівня результативності діяльності педагога, оцінювання, за якими може стати підставою для визначення його кваліфікаційного рівня, наведено в таблиці у додатку 3.
10. Сертифікація педагогічних працівників – це зовнішнє оцінювання професійних компетентностей педагогічного працівника (у тому числі з педагогіки та психології, практичних вмінь застосування сучасних методів і технологій навчання), що здійснюється шляхом незалежного тестування, самооцінювання та вивчення практичного досвіду роботи. Сертифікація педагогічного працівника відбувається на добровільних засадах виключно за його ініціативою.

## **VI. Критерії, правила і процедури оцінювання управлінської діяльності керівників**

1. Управлінська діяльність керівних працівників закладу освіти на сучасному етапі передбачає вирішення низки концептуальних положень, а саме:
  - створення умов для переходу від адміністративного стилю управління до громадсько-державного;
  - раціональний розподіл роботи між працівниками закладу з урахуванням їх кваліфікації, досвіду та ділових якостей;

- забезпечення оптимальної організації освітнього процесу, який би забезпечував належний рівень освіченості і вихованості випускників та підготовку їх до життя в сучасних умовах;
  - визначення найбільш ефективних для керівництва шляхів і форм реалізації стратегічних завдань, які б повною мірою відповідали особливостям роботи закладу та діловим якостям адміністрації, раціональне витрачання часу всіма працівниками закладу;
  - правильне і найбільш ефективне використання навчально-матеріальної бази та створення сприятливих умов для її поповнення в сучасних умовах;
  - забезпечення високого рівня працездатності всіх учасників освітнього процесу;
  - створення здорової творчої атмосфери в педагогічному колективі.
2. Сучасні положення освітнього менеджменту вимагають від керівника навчального закладу фахових компетенцій:
- прогнозувати позитивне майбутнє і формувати дух позитивних змін;
  - забезпечувати відкрите керівництво;
  - вивчати інтереси і потреби місцевої громади й суспільства в цілому, щоб визначати нові цілі і завдання;
  - організовувати роботу колективу на досягнення поставлених цілей;
  - працювати над залученням додаткових ресурсів для якісного досягнення цілей; постійно вчитися і стимулювати до цього членів педагогічного колективу.
3. Формою контролю за діяльністю керівників закладу освіти є атестація. Ефективність управлінської діяльності керівника під час атестації визначається за критеріями:
- саморозвиток та самовдосконалення керівника у сфері управлінської діяльності;
  - стратегічне планування базується на положеннях концепції розвитку закладу освіти, висновках аналізу та самоаналізу результатів діяльності;
  - річне планування формується на стратегічних засадах розвитку закладу;
  - здійснення аналізу і оцінки ефективності реалізації планів, проектів;
  - забезпечення професійного розвитку вчителів, методичного супроводу молодих спеціалістів;
  - поширення позитивної інформації про заклад;
  - створення повноцінних умов функціонування закладу (безпечні та гігієнічні);
  - застосування ІКТ-технологій у освітньому процесі;
  - забезпечення якості освіти через взаємодію всіх учасників освітнього процесу;
  - позитивна оцінка компетентності керівника з боку працівників.
4. Ділові та особистісні якості керівників визначаються за критеріями:
- цілеспрямованість та саморозвиток;
  - компетентність;
  - динамічність та самокритичність;
  - управлінська етика;
  - прогностичність та аналітичність;
  - креативність, здатність до інноваційного пошуку;
  - здатність приймати своєчасне рішення та брати на себе відповідальність за результат діяльності.

## **VII. Наявність необхідних ресурсів для організації освітнього процесу**

1. Приміщення ліцею (опорного закладу освіти) складається з 6 будівель: навчального (рік введення в дію – 1972), спортзалу (1980), їдальні (1935), навчальний корпус Лецівської філії (1959), навчальний корпус Дубшарської філії (1926), допоміжний корпус для господарських потреб (1930). Проектна потужність – 355 учнівських місць. Стан будівель добрий.

Приміщення та територія ліцею відповідають державним санітарно-гігієнічним нормам щодо утримання загальноосвітніх навчальних закладів.

2. Навчальні класи та кабінети повністю забезпечені меблями.
3. Діє водопровід.
4. Їдальня знаходиться в пристосованому відремонтованому приміщенні. Наявне холодне та гаряче водопостачання, необхідне технологічне обладнання. Приміщення їдальні розраховане на 60 посадкових місць.
5. В ліцеї наявні кабінети: хімії, інформатики, фізики, початкових класів (4), лінгафонний кабінет. Всього класних кімнат –14. Наявні бібліотека, спортивний зал, майстерня, стадіон з футбольним полем.
6. Кількість комп'ютерів в освітньому закладі - 33. Наявний доступ до всесвітньої інформаційної мережі Інтернет (швидкість доступу – 50-100 Мбіт/с).
7. Учні забезпечені підручниками, програмовою художньою літературою. Книги зберігаються в належних умовах.

### **VIII. Інформаційна система для ефективного управління закладом освіти**

1. Однією з умов розвитку освіти є запровадження інформаційно-комунікаційних технологій в управлінську та освітню діяльність закладу освіти. Така діяльність проводиться у двох напрямках:
  - впровадження інформаційних технологій в управлінську діяльність освітнього закладу;
  - комп'ютеризація освітнього процесу.Перший із зазначених напрямів полягає у створенні оптимальних умов роботи учасників освітнього процесу, застосування ними програмного забезпечення, що допомагає систематизувати роботу суб'єктів управління закладом на усіх рівнях. Другий напрям - це впровадження у освітній процес електронних засобів навчання, розробка і застосування електронного супроводу занять, самостійної і виховної роботи та тестових програмних засобів.
2. Інновації в управлінні освітнім закладом на базі інформаційних технологій є ключовим механізмом, який дозволить створити переваги в конкурентному середовищі.
3. Публічність інформації про діяльність забезпечується згідно зі статтею 30 Закону України «Про освіту». В закладі освіти функціонує офіційний веб-сайт <https://dubascool.e-schools.info/director/313407>  
На офіційному сайті розміщуються:
  - статут закладу освіти;
  - ліцензія на провадження освітньої діяльності;
  - структура та органи управління закладу освіти;
  - кадровий склад закладу освіти;
  - освітні програми, що реалізуються в закладі освіти;
  - освітні проекти, методичний досвід;
  - територія обслуговування, закріплена за закладом освіти його засновником;
  - ліцензований обсяг та фактична кількість осіб, які навчаються у закладі освіти;
  - загальні правила для учнів школи;
  - мова освітнього процесу;
  - наявність вакантних посад;
  - матеріально-технічне забезпечення закладу освіти;
  - результати моніторингу якості освіти;
  - річний звіт про діяльність закладу освіти;
  - правила прийому до закладу освіти;
  - умови доступності закладу освіти для навчання осіб з особливими освітніми потребами.

Крім зазначеного, на сайті розміщуються фінансові звіти про надходження та використання всіх коштів, отриманих як благодійна допомога.

Інформація, що підлягає оприлюдненню на офіційному сайті, систематично поновлюється.

Показники ефективності реалізації: відповідність вимогам Закону України «Про освіту» щодо прозорості та інформаційної відкритості закладу освіти.

#### **ІХ. Інклюзивне освітнє середовище, універсальний дизайн та розумне пристосування**

1. Особам з особливими освітніми потребами освіта надається нарівні з іншими особами, у тому числі шляхом створення належного фінансового, кадрового, матеріально-технічного забезпечення та забезпечення універсального дизайну та розумного пристосування, що враховує індивідуальні потреби таких осіб.
2. Право на доступну освіту зазначеної категорії дітей реалізується за бажанням батьків шляхом організації індивідуальної форми навчання.
3. Заклад освіти за потреби утворює інклюзивні та/або спеціальні групи і класи для навчання осіб з особливими освітніми потребами відповідно до індивідуальної програми розвитку та з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей (стаття 20 Закону України «Про освіту»).
4. Практичне впровадження інклюзивного середовища базується на принципах універсального дизайну та розумного пристосування.
5. Універсальний дизайн закладу освіти створюється на таких принципах:
  - рівність і доступність використання;
  - гнучкість використання;
  - просте та зручне використання;
  - сприйняття інформації з урахуванням різних сенсорних можливостей користувачів;
  - низький рівень фізичних зусиль;
  - наявність необхідного розміру і простору.

Зокрема, шкільний освітній процес відповідає широкому спектру індивідуальних можливостей здобувачів освіти; забезпечує гнучку методику навчання, викладання та подання матеріалу; доступні та гнучкі навчальні плани й програми.

Навчальні матеріали прості та чіткі у використанні незалежно від навичок та досвіду здобувачів освіти.
6. Дизайн школи в основному враховує наявність необхідного розміру і простору при підході, під'їзді та різноманітних маніпуляціях, з огляду на антропометричні характеристики, стан та мобільність користувача.
7. У закладі освіти створено необхідні умови для навчання осіб з особливими освітніми потребами:
  - 1.Затишні, ошатні класні кімнати.
  - 2.Внутрішні туалети на першому поверсі.
  - 3.Роздягальня в класній кімнаті.
  - 4.Шкільна їдальня на першому поверсі.
  - 5 .При вході до ліцею розташовано пандус для колісних крісел.
  6. Освітній процес у разі потреби забезпечується навчальною, методичною та науковою літературою на паперових та електронних носіях завдяки фондам шкільної бібліотеки.
  7. Для якісного соціально-психологічного та психолого-медико-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами, батьків та педагогів у штаті є посади практичного психолога, соціального педагога.

## **МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ОСВІТИ**

1. Моніторинг — це форма організації, збору, системного обліку та аналізу інформації про організацію і результати освітнього процесу для ефективного вирішення завдань управління якістю освіти.
2. Завдання моніторингу якості освіти:
  - 1) здійснення систематичного контролю за освітнім процесом в освітньому закладі;
  - 2) створення власної системи неперервного і тривалого спостереження, оцінювання стану освітнього процесу;
  - 3) аналіз чинників впливу на результативність освітнього процесу, підтримка високої мотивації навчання;
  - 4) створення оптимальних соціально-психологічних умов для саморозвитку та самореалізації учнів і педагогів;
  - 5) прогнозування на підставі об'єктивних даних динаміки й тенденцій розвитку освітнього процесу в освітньому закладі.
3. Моніторинг в освітньому закладі здійснюють:
  - 1) директор ліцею та його заступники;
  - 2) засновник;
  - 3) органи, що здійснюють управління у сфері освіти;
  - 4) органи самоврядування, які створюються педагогічними працівниками, учнями та батьками;
  - 5) громадськість.
4. Об'єктами внутрішнього моніторингу в освітньому закладі є:
  - 1) Освітнє середовище:
    - ресурсне забезпечення (фінансове, матеріально-технічне, санітарно-гігієнічне);
    - навчально-методичне забезпечення (навчальні програми; використовувані підручники і посібники та інша навчальна література);
    - кадрове забезпечення;
    - інформаційне забезпечення;
    - академічна доброчесність.
  - 2) Освітній процес:
    - планування освітнього процесу;
    - зміст освітньої діяльності;
    - впровадження освітніх інновацій;
    - розвиток професійної компетентності педагогів;
    - психологічний супровід освітнього процесу;
    - участь батьків, громадськості в освітньому процесі.
  - 3) Результати освітнього процесу:
    - навченість (навчальні досягнення) учнів різних вікових груп із предметів інваріантної частини навчального плану;
    - особисті здобутки учнів у позаурочній діяльності (результати участі школярів в учнівських олімпіадах з базових дисциплін, конкурсах, змаганнях тощо);
    - результати підвищення кваліфікації педагогічних працівників (кількість педагогічних працівників різних категорій, володіння вчителями інноваційними технологіями та прийомами педагогічної роботи тощо);

- аналіз результатів державної підсумкової атестації;
  - самоаналіз результатів зовнішнього незалежного оцінювання.
5. Предметом внутрішкільного моніторингу є динаміка змін в освітній системі закладу загальної середньої освіти як основа його розвитку.
  6. Основними формами моніторингу є:
    - 1) проведення контрольних робіт;
    - 2) участь учнів у I та II, III етапі Всеукраїнських предметних олімпіад, конкурсів;
    - 3) перевірка документації;
    - 4) опитування, анкетування;
    - 5) відвідування навчальних занять, заходів.
  7. Критерії моніторингу:
    - 1) об'єктивність;
    - 2) систематичність;
    - 3) відповідність завдань змісту досліджуваного матеріалу;
    - 4) гуманізм (в умовах довіри, поваги до особистості).
  8. Очікувані результати:
    - 1) отримання результатів стану освітнього процесу в освітньому закладі;
    - 2) покращення функцій управління освітнім процесом, накопичення даних для прийняття управлінських рішень.
  9. Підсумки моніторингу:
    - 1) підсумки моніторингу узагальнюються у схемах, діаграмах, висвітлюються в аналітично-інформаційних матеріалах;
    - 2) за результатами моніторингу розробляються рекомендації, приймаються управлінські рішення щодо планування та корекції роботи;
    - 3) дані моніторингу можуть використовуватись для обговорення на засіданнях методичних об'єднань вчителів, нарадах при директору, засіданнях педагогічної ради.

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ  
УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

| <i>Рівні навчальних досягнень</i> | <i>Бали</i> | <i>Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------|-------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Початковий                     | 1           | Учні засвоїли знання у формі окремих фактів, елементарних уявлень                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|                                   | 2           | Учні відтворюють незначну частину навчального матеріалу, володіють окремими видами умінь на рівні копіювання зразка виконання певної навчальної дії                                                                                                                                                                                                                  |
|                                   | 3           | Учні відтворюють незначну частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконують елементарні завдання, потребують детального кількаразового їх пояснення                                                                                                                                                                                                       |
| II. Середній                      | 4           | Учні відтворюють частину навчального матеріалу у формі понять з допомогою вчителя, можуть повторити за зразком певну операцію, дію                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                   | 5           | Учні відтворюють основний навчальний матеріал з допомогою вчителя, здатні з помилками й неточностями дати визначення понять                                                                                                                                                                                                                                          |
|                                   | 6           | Учні будують відповідь у засвоєній послідовності; виконують дії за зразком у подібній ситуації; самостійно працюють зі значною допомогою вчителя                                                                                                                                                                                                                     |
| III. Достатній                    | 7           | Учні володіють поняттями, відтворюють їх зміст, уміють наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролюють власні навчальні дії                                                                                                                                                                                                      |
|                                   | 8           | Учні вміють розпізнавати об'єкти, які визначаються засвоєними поняттями; під час відповіді можуть відтворити засвоєний зміст в іншій послідовності, не змінюючи логічних зв'язків; володіють вміннями на рівні застосування способу діяльності за аналогією; самостійні роботи виконують з незначною допомогою вчителя; відповідають логічно з окремими неточностями |
|                                   | 9           | Учні добре володіють вивченим матеріалом, застосовують знання в стандартних ситуаціях, володіють вміннями виконувати окремі етапи розв'язання проблеми і застосовують їх у співробітництві з учителем (частково-пошукова діяльність)                                                                                                                                 |
| IV. Високий                       | 10          | Учні володіють системою понять у межах, визначених навчальними програмами, встановлюють як внутрішньопонятійні, так і міжпонятійні зв'язки; вміють розпізнавати об'єкти, які охоплюються засвоєними поняттями різного рівня узагальнення; відповідь аргументують новими прикладами                                                                                   |
|                                   | 11          | Учні мають гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, вміють застосовувати способи діяльності за аналогією і в нових ситуаціях                                                                                                                                                                                                                                  |

|  |    |                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--|----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | 12 | Учні мають системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовують їх у стандартних та нестандартних ситуаціях; самостійні роботи виконують під опосередкованим керівництвом; виконують творчі завдання |
|--|----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

### КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

| Рівні навчальних досягнень | Бали | Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень учнів                                                                                                                                                                                                                                     |
|----------------------------|------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| I. Початковий              | 1    | Учні розрізняють об'єкти вивчення                                                                                                                                                                                                                                                           |
|                            | 2    | Учні відтворюють незначну частину навчального матеріалу, мають нечіткі уявлення про об'єкт вивчення                                                                                                                                                                                         |
|                            | 3    | Учні відтворюють частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя виконують елементарні завдання                                                                                                                                                                                          |
| II. Середній               | 4    | Учні з допомогою вчителя відтворюють основний навчальний матеріал, можуть повторити за зразком певну операцію, дію                                                                                                                                                                          |
|                            | 5    | Учні відтворюють основний навчальний матеріал, здатні з помилками й неточностями дати визначення понять, сформулювати правило                                                                                                                                                               |
|                            | 6    | Учні виявляють знання й розуміння основних положень навчального матеріалу. Відповіді їх правильні, але недостатньо осмислені. Вміють застосовувати знання при виконанні завдань за зразком                                                                                                  |
| III. Достатній             | 7    | Учні правильно відтворюють навчальний матеріал, знають основоположні теорії і факти, вміють наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролюють власні навчальні дії                                                                                        |
|                            | 8    | Знання учнів є достатніми. Учні застосовують вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагаються аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки і залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролюють власну діяльність. Відповіді їх логічні, хоч і мають неточності |
|                            | 9    | Учні добре володіють вивченим матеріалом, застосовують знання в стандартних ситуаціях, уміють аналізувати й систематизувати інформацію, використовують загальновідомі докази із самостійною і правильною аргументацією                                                                      |
| IV. Високий                | 10   | Учні мають повні, глибокі знання, здатні використовувати їх у практичній діяльності, робити висновки, узагальнення                                                                                                                                                                          |
|                            | 11   | Учні мають гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовують їх у різних ситуаціях, уміють знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми                                                                                               |

|  |    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--|----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | 12 | Учні мають системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовують їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміють самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення |
|--|----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ ВЧИТЕЛЯ

### I. Професійний рівень діяльності вчителя

| Кваліфікаційні категорії                              |                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Критерії                                              | Спеціаліст другої категорії                                                                                                                                                                                                                                              | Спеціаліст першої категорії                                                                                                                                                                                                                       | Спеціаліст вищої категорії                                                                                                                                                                                      |
| 1. Знання теоретичних і практичних основ предмета     | Відповідає загальним вимогам, що висуваються до вчителя. Має глибокі знання зі свого предмета                                                                                                                                                                            | Відповідає вимогам, що висуваються до вчителя першої кваліфікаційної категорії. Має глибокі та різнобічні знання зі свого предмета й суміжних дисциплін                                                                                           | Відповідає вимогам, що висуваються до вчителя вищої кваліфікаційної категорії. Має глибокі знання зі свого предмета і суміжних дисциплін, які значно перевищують обсяг програми                                 |
| 2. Знання сучасних досягнень у методиці               | Слідкує за спеціальною і методичною літературою; працює за готовими методиками й програмами навчання; використовує прогресивні ідеї минулого і сучасності; уміє самостійно розробляти методику викладання                                                                | Володіє методиками аналізу навчально-методичної роботи з предмета; варіює готові, розроблені іншими методики й програми; використовує програми й методики, спрямовані на розвиток особистості, інтелекту вносить у них (у разі потреби) корективи | Володіє методами науково дослідницької, експериментальної роботи, використовує в роботі власні оригінальні програми й методики                                                                                  |
| 3. Уміння аналізувати свою діяльність                 | Бачить свої недоліки, прогалини і прорахунки в роботі, але при цьому не завжди здатний встановити причини їхньої появи. Здатний домагатися змін на краще на основі самоаналізу, однак покращення мають нерегулярний характер і поширюються лише на окремі ділянки роботи | Виправляє допущені помилки і посилює позитивні моменти у своїй роботі, знаходить ефективні рішення. Усвідомлює необхідність систематичної роботи над собою і активно включається в ті види діяльності, які сприяють формуванню потрібних якостей  | Прагне і вміє бачити свою діяльність збоку, об'єктивно й неупереджено оцінює та аналізує її, виділяючи сильні і слабкі сторони. Свідомо намічає програму самовдосконалення, її мету, завдання, шляхи реалізації |
| 4. Знання нових педагогічних концепцій                | Знає сучасні технології навчання й виховання; володіє набором варіативних методик і педагогічних технологій; здійснює їх вибір і застосовує відповідно до інших умов                                                                                                     | Уміє демонструвати на практиці високий рівень володіння методиками; володіє однією із сучасних технологій розвиваючого навчання; творчо користується технологіями й програмами                                                                    | Розробляє нові педагогічні технології навчання й виховання, веде роботу з їх апробації, бере участь у дослідницькій, експериментальній діяльності                                                               |
| 5. Знання теорії педагогіки й вікової психології учня | Орієнтується в сучасних психолого-педагогічних концепціях навчання, але рідко застосовує їх у своїй практичній діяльності. Здатний приймати рішення в типових ситуаціях                                                                                                  | Вільно орієнтується в сучасних психолого-педагогічних концепціях навчання й виховання, використовує їх як основу у своїй практичній діяльності. Здатний швидко -й підсвідомо обрати оптимальне рішення                                            | Користується різними формами психолого-педагогічної діагностики й науково обґрунтованого прогнозування. Здатний передбачити розвиток подій і прийняти рішення в нестандартних ситуаціях                         |

## II. Результативність професійної діяльності вчителя

| Критерії                                                        | Спеціаліст другої категорії                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Спеціаліст першої категорії                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Спеціаліст вищої категорії                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Володіння способами індивідуалізації навчання                | Враховує у стосунках з учнями індивідуальні особливості їхнього розвитку, здійснює диференційований підхід з урахуванням темпів розвитку, нахилів та інтересів, стану здоров'я. Знає методи діагностики рівня інтелектуального й особистісного розвитку дітей                                                                       | Уміло користується елементами, засобами діагностики і корекції індивідуальних особливостей учнів під час реалізації диференційованого підходу. Створює умови для розвитку талантів, розумових і фізичних здібностей                                                                                                                                                           | Сприяє пошуку, відбору і творчому розвитку обдарованих дітей. Уміє тримати в полі зору «сильних», «слабких» і «середніх» за рівнем знань учнів; працює за індивідуальними планами з обдарованими і слабкими дітьми                                                                                                     |
| 2. Уміння активізувати пізнавальну діяльність учнів             | Створює умови, що формують мотив діяльності. Уміє захопити учнів своїм предметом, керувати колективною роботою, варіювати різноманітні методи й форми роботи. Стійкий інтерес до навчального предмета і висока пізнавальна активність учнів поєднуються з не дуже ґрунтовними знаннями, з недостатньо сформованими навичками учіння | Забезпечує успішне формування системи знань на основі самоуправління процесом учіння. Уміє цікаво подати навчальний матеріал, активізувати учнів, збудивши в них інтерес до особистостей самого предмета; уміло варіює форми і методи навчання. Міцні, ґрунтовні знання учнів поєднуються з високою пізнавальною активністю і сформованими навичками                          | Забезпечує залучення кожного школяра до процесу активного учіння. Стимулює внутрішню (мислительну) активність, пошукову діяльність. Уміє ясно й чітко викласти навчальний матеріал; уважний до рівня знань усіх учнів. Інтерес до навчального предмета в учнів поєднуються з міцними знаннями і сформованими навичками |
| 3. Робота з розвитку в учнів загальнонавчальних вмінь і навичок | Прагне до формування навичок раціональної організації праці                                                                                                                                                                                                                                                                         | Цілеспрямовано й професійно формує в учнів уміння й навички раціональної організації навчальної праці (самоконтроль у навчанні, раціональне планування навчальної праці, належний темп читання, письма, обчислень). Дотримується єдиних вимог щодо усного і писемного мовлення: оформлення письмових робіт учнів у зошитах, щоденниках (грамотність, акуратність, каліграфія) |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| 4. Рівень навченості учнів                                      | Забезпечує стійкий позитивний результат, ретельно вивчає критерії оцінювання, користується ними на практиці; об'єктивний в оцінюванні знань учнів                                                                                                                                                                                   | Учні демонструють знання теоретичних і практичних основ предмета; показують хороші результати за наслідками зрізів, перевірок робіт, екзаменів                                                                                                                                                                                                                                | Учні реалізують свої інтелектуальні можливості чи близькі до цього; добре сприймають, засвоюють і відтворюють пройдений навчальний матеріал, демонструють глибокі, міцні знання теорії й навички розв'язування практичних завдань, здатні включитися в самостійний пізнавальний пошук                                  |

## III. Комунікативна культура

| <i>Критерії</i>                              | <i>Спеціаліст другої категорії</i>                                                                                                                                | <i>Спеціаліст першої категорії</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <i>Спеціаліст вищої категорії</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Комунікативні й організаторські здібності | Прагне до контактів з людьми. Не обмежує коло знайомих; відстоює власну думку; планує свою роботу, проте потенціал його нахилів не вирізняється високою стійкістю | Швидко знаходить друзів, постійно прагне розширити коло своїх знайомих; допомагає близьким, друзям; проявляє ініціативу в спілкуванні; із задоволенням бере участь в організації громадських заходів; здатний прийняти самостійне рішення в складній ситуації. Усе виконує за внутрішнім переконанням, а не з примусу. Наполегливий у діяльності, яка його приваблює | Відчуває потребу в комунікативній і організаторській діяльності; швидко орієнтується в складних ситуаціях; невимушено почувається в новому колективі; ініціативний, у важких випадках віддає перевагу самостійним рішенням; відстоює власну думку й домагається її прийняття. Шукає такі справи, які б задовольнили його потребу в комунікації та організаторській діяльності |
| 2. Здатність до співпраці з учнями           | Володіє відомими в педагогіці прийомами переконливого впливу, але використовує їх без аналізу ситуації                                                            | Обговорює й аналізує ситуації разом з учнями і залишає за ними право приймати власні рішення. Уміє сформулювати громадську позицію учня, його реальну соціальну поведінку й вчинки, світогляд і ставлення до учня, а також готовність до подальших виховних впливів учителя                                                                                          | Веде постійний пошук нових прийомів переконливого впливу й передбачає їх можливе використання в спілкуванні. Виховує вміння толерантно ставитися до чужих поглядів. Уміє обґрунтовано користуватися поєднанням методів навчання й виховання, що дає змогу досягти хороших результатів при оптимальному докладанні розумових, волевових та емоційних зусиль учителя й учнів    |
| 3. Готовність до співпраці з колегами        | Володіє адаптивним стилем поведінки, педагогічного спілкування; намагається створити навколо себе доброзичливу обстановку співпраці з колегами                    | Намагається вибрати стосовно кожного з колег такий спосіб поведінки, де найкраще поєднується індивідуальний підхід з утвердженням колективістських принципів моралі                                                                                                                                                                                                  | Неухильно дотримується професійної етики спілкування; у будь-якій ситуації координує свої дії з колегами                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| 4. Готовність до співпраці з батьками        | Визначає педагогічні завдання з урахуванням особливостей дітей і потреб сім'ї, систематично співпрацює з батьками                                                 | Залучає батьків до діяльності; спрямованої на створення умов, сприятливих для розвитку їхніх дітей; формує в батьків позитивне ставлення до оволодіння знаннями педагогіки й психології                                                                                                                                                                              | Налагоджує контакт із сім'єю не тільки тоді, коли потрібна допомога батьків, а постійно, домагаючись відвертості, взаєморозуміння, чуйності                                                                                                                                                                                                                                   |
| 5. Педагогічний такт                         | Володіє педагогічним тактом, а деякі його порушення не позначаються негативно на стосунках з учнями                                                               | Стосунки з дітьми будує на довірі, повазі, вимогливості, справедливості                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| 6. Педагогічна культура                      | Знає елементарні вимоги до мови, специфіку інтонацій у мовленні, темпу мовлення дотримується не завжди                                                            | Уміє чітко й логічно висловлювати думки в усній, письмовій та графічній формі. Має багатий словниковий запас, добру дикцію, правильну інтонацію                                                                                                                                                                                                                      | Досконало володіє своєю мовою, словом, професійною термінологією                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

|                                       |                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                  |                                                              |
|---------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|
| 7. Створення комфортного мікроклімату | Глибоко вірить у великі можливості кожного учня. Створює сприятливий морально-психологічний клімат для кожної дитини | Наполегливо формує моральні уявлення, поняття учнів, виховує почуття гуманності, співчуття, жалю, чуйності. Створює умови для розвитку талантів, розумових і фізичних здібностей, загальної культури особистості | Сприяє пошуку, відбору і творчому розвитку обдарованих дітей |
|---------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|